

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 2

Sreda, 6. januarja 1937

Leto XII

Vzgajajmo značaje!

Politični razvoj, osobito dogodki v zadnjem času opravičujejo domnevo, da bo naše socialistično delavsko gibanje v državi igralo še veliko vlogo. Čeprav se politično ne moremo izživljati kot bi želeli, se vendar opaža med našim delavstvom in nameščenci ter v zadnjem času tudi med podeželskim ljudstvom počasno, a vendar vidno preusmerjenje mišljenja v socialistično smer. Prevarano ljudstvo, ki je dolgo časa vdano prenašalo, da so ga pitali: enkrat z nacionalističnimi, drugič s klerikalnimi frazami, se je v presilni bedi zavedlo in začel iskati svojo zaščito v novi orijentaciji.

Da je to resnica, vidimo v našem gibanju sami. Priznava pa to tudi meščanstvo, pri čemer je najglasnejši katoliški »Slovenec«, ki dan na dan bruha ogenj in žveplo na marksistično nevarnost.

To je za nas zelo razveseljivo. Vendar, varali bi se, če bi se vdajali prevelikemu optimizmu glede razvoja našega gibanja, če nismo mi sami, ki se čutimo za to poklicane, izvršili vse potrebno, da ne postane to gibanje samo vročično navdušenje trenutno razpoloženih množic, temveč da mi te množice tudi miselno prepričamo o potrebi socializma. Zato nam bo pa treba mnogo nesebičnega in požrtvovalnega dela, predvsem na vzgojnem polju. Tozadevno si moramo v vseh krajih, kjer obstoja naše gibanje, ustvariti kadre naših najboljših sodrugov. Te sodruge pa morajo vzgajati vodilni sodruzi, ki morajo predvsem sami pravilno pojmovati zmisel socializma, ki ne smejo govoriti eno in delati drugo in ki jim delavsko gibanje ne sme služiti samo za osebnostni prestiž. Zakaj pri vzgoji in preobrazbi delovnega ljudstva mora imeti vsak izmed nas vedno pred očmi cilj socializma: ljudski blagor.

Zato mora delavski voditelj, pa bil navaden delavski zaupnik ali pa najvišji funkcionar v delavskem gibanju, živeti vedno v zavesti, da delavsko gibanje ni radi njega ali zato, da se igramo socialiste in klerikalce ali pa, da pri raznih volitvah glasove štejemo. Ne! Delavsko gibanje služi in mora služiti delovnemu ljudstvu, nuditi mu mora možnost izobrazbe, privedi ga k spoznanju, da se bo lahko sprostilo meščanske miselnosti in postal sposobno, da zavzame mesto, ki mu pripada.

Radi tega vzgajajmo značaje! Značaji morajo biti voditelji in mi vsi, do zadnjega člana in somišljenika v našem gibanju. To je predpogoj za uspešen razvoj našega gibanja. Ako hočemo nasprotnika pravice delovnega ljudstva premagati, moramo biti sami bolj značajni in bolj ljudski tudi v praktičnem življenju!

A. J.

Roosevelt obižče Evropo

V letu 1937. namerava predsednik Zedinjenih držav ameriških obiskati Evropo. Njegovo potovanje je v zvezi s snovanjem takozvane mirovne fronte. Roosevelt obižče nekatera važnejša glavna mesta evropskih držav.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Dajte, da ljudstvo izpregovori!

Pred razpletom notranje političnih vprašanj

V zadnjem času opazujemo pri nas važne politične dogodke, katere je treba podčrtati, ker so za nadaljnji razvoj zelo pomembni. Samo ob sebi se razume, da je tudi sedaj hrvaško vprašanje in notranja ureditev države v ospredju. Beograjska združena opozicija je neumorno na delu, da izravna vsak nesporezum med seboj, da izgadi pot med Beogradom in Zagrebom. Pogosti sestanki šefov opozicije niso brezpomembni, dasi še ni med njimi tiste popolne soglasnosti, kakor si jo vsi žele. Neenaka gledanja v vprašanju načina postopanja pa niso tako vidna, da se ne bi dala v najkrajšem času izgladiti, zlasti ker v načelnih vprašanjih obstoja soglasnost. Vsi želijo, da bi se čimprej dosegla popolna jasnost med glavnimi šefi opozicije in nato med vsemi ostalimi

mi grupami, ki so v stiku z združeno opozicijo. Čas hiti in zahteva, da se čimprej ustvari popolna jasnost in enotnost med zagrebško in beograjsko opozicijo, da se preide k rešitvi teh, za vso državo tako perečih vprašanj. Važno je omeniti tudi to, da so v zadnjem času posamezni šefi opozicije bili zaslišani od strani najvišjih faktorjev v državi, katerim so tolmačili svoja gledanja na položaj in razvoj dogodkov v državi. Tudi med predstavniki socialistične grupe in šefi združene opozicije se vrše pogostejši sestanki, kar ni brez pomena.

Najvažnejši dogodek zadnjih dni je brez dvoma bila izjava g. dr. Mačka, ki je jasno in odločno podčrtal, da se hrvaško vprašanje in vprašanje notranje ureditve države morata rešiti samo sporazumno med na

svobodni in demokratični podlagi izvoljenimi zastopniki naroda.

Ta odločna izjava je presekala marsikatero verzijo in je tudi onemogočila nadaljnje ribarenje v kalnem, kakor tudi nadaljnje izrabljanje hrvaškega vprašanja in vprašanja notranje ureditve države v kate-rekoli osebne in strankarske svrhe. Ta vprašanja so — tudi po našem mnenju — splošna narodna in državna in kakor je pravilno poudaril s. Topalović na beograjskem shodu, se morajo reševati javno pred srbskim, hrvaškim in slovenskim narodom, nikakor pa ne tajno, pri zelenih mizah. Pričakujemo, da bo izjava g. dr. Mačka odstranila marsikatero oviro iz nesporezuma ter nas znatno približala pričetku reševanja in končni rešitvi vseh teh problemov.

J. P.

Posledice diktature:

Samo 150 milijonov dinarjev je požrla beograjski občini

Dobavo toka je dobila — najdražja tvrdka

L. 1929 je beograjska občina odala koncesijo za zgradbo električne centrale in dobavo toka neki švicarski firmi, ki je bila med 17timi ponudnicami — najdražja. Da je do tega prišlo, so neznani storilci potvrdili občinske protokole in na ta način dosegli svoj cilj. Koliko so pri tem »zaslužili«, kdo ve.

Komisija, ki sedaj preiskuje to zadevo iz dobe najčistejše diktature, je ugotovila, da je občina oz. prebivalstvo doslej oškodovano za 150 milijonov dinarjev!

Za tokom pride pozneje enkrat na dnevni red mogoče tudi še kakšna druga zadeva.

Pred paktom med Jugoslavijo in Bolgarijo

Ničesar si ne moremo želeli bolj, kot da bi bil prijateljski pakt res trajen

Bolgarska vlada je končno povabila Jugoslavijo, da sklene z njo prijateljski pakt. Jugoslovanska vlada je ponudbo sprejela ter je končno pričakovati definitivni sporazum, ki bi ojačil položaj male antante in balkanske zveze, čeprav se dejansko nanaša le na prizadeti državi. Rumunija sicer ne zaupa novemu paktu, izrecno pa pristajajo nanj Grčija, Turčija in Čehoslovaška. Mednarodni tisk nasprotno

pravi, da pomeni ta pakt pričetek pomirjevalnega delovanja v srednji Evropi. Tudi je pričakovati, da se po sklenitvi pakta Bolgarija približa balkanski zvezi in bi zaradi tega bile spletke z raznimi državami z ozirrom na balkansko in srednjeevropsko politiko silno otežkočene.

To pa pomeni konsolidacijo Balkana in srednje Evrope.

Pakt bo podpisan 24. t. m.

Kaj določa angleško-italijanski sporazum na Sredozemskem morju

Sporazum se tiče razmerja v Sredozemskem morju v svrhu ohranitve miru. Temu namemu naj služi priznanje sedanjega stanja, popolna svoboda pomorskega prometa in jamstvo sedanjega položaja Anglije in Italije v Sredozemskem morju.

Obe državi obenem izjavljata, da ta sporazum ni naperjen proti nobeni drugi državi.

Na podlagi razgovorov je Italija

tudi opustila zasedbo Balearskih otokov.

S tem dogovorom, ki sicer še ni končan, se stabilizira politični položaj držav ob Sredozemskem morju, kakor je tudi angleški zunanji minister Eden potrdil v spodnji zbornici, ko je izjavil, da bo Anglija ščitila te dežele, ker so bile lojalne ob težkih diplomatskih trenutkih Anglije.

200 milijard frankov za oboroževanje

Francoski vojni minister Dauladier je nedavno tega na seji izvršnega odbora radikalnosocialistične stranke navedel, da so države v minulemu letu izdale za oboroževanje več kakor 200 milijard frankov (okoli 450 milijard dinarjev). Francija je v neprijetnem položaju, ker

mora skrbeti, da bo dovolj močna v svojo obrambo in kot zaveznica država, za katere je prevzela obvezo. Dokler naš apel na razum in modrost posameznih vlad in človečanstva ne bo zalegel, je naša dolžnost, da se zavarujemo. Podpiranje vlade narodne fronte je potrebno, ker

Iz novoletnega govora ministra dr. Korošča

V obrambo današnjega družabnega reda

Minister je pohvalil radikalno zajednico in delovanje vlade in nato nadaljeval: Poznamo narodne in socialne probleme, ki se jih ne bomo izogibali.

Opozicija se poslužuje neresnice pričakujoč, da tolaži svoj nepričakovani poraz pri volitvah. Sedaj, ko so občinske volitve po deželi za nami, je še vprašanje oportunitete, kdaj bodo razpisane volitve za mestne občine. Resnica je, da je vlada hotela volilni red za mestne občine (še pred volitvami v podeželske občine) izpremeniti do neke mere v demokratičnem pravcu. Vlada želi, da bi se to izvedlo, kakor tudi politični zakoni v najožjem in najbolj prijateljskem sporazumu s Hrvati.

Velik del svojega govora je minister posvetil komunizmu. Ne pri kmetih in ne pri delavcih se ni ukoreninil. V tem zmislu je vlada dosegla izboljšanje. Poziva nadalje šolo, časnikarje in cerkev itd. na borbo. Pritožuje se, da je ta kuga zajela mladino, ki se pripravlja za intelektualne stanove. V odgoji je mnogo zaslepljenosti in mnogo nemarnosti. Strašne žrtve so nedolžni otroci.

Minister se seveda postavlja popolnoma na stališče družabnega reda ter zavrača vsakršno drugačno svetovno naziranje, tudi socialistično, češ, da mora vlada sama imeti jasne poglede, tako socialne, gospodarske, kakor tudi moralne.

Te poglede pa poznamo tudi mi.

Na oddih v inozemstvo je odpotoval ministrski predsednik dr. Stojadinović.

Nove bankovce po 500 Din je Narodna banka dala v promet z novim letom 1937.

predsednik vlade Blum s svojim sijajnim talentom brani plemeniti cilj demokracije in miru. V tem oziru je vlada soglasna in jo podpirajo levičarji in skrajni levičarji.

Slabi izgledi generala Franca

Nemški fašisti, kakor da so izuma

Na fronti pred Madridom je Franco te dni zopet poizkusil z ofenzivo, da se reši iz zadrege, v katero je zabredel. Kljub najljubejši kanonadi in naporom vseh sil je bil Franco zopet zavržen. Ti večni napadi pomenijo pravo tratenje sil, brez haska in uspeha.

Tudi letalski napadi Francovih bombnikov so se izjalovili, ker bombniki generala Franca niso več kos hitrim lovskim aparatom, s katerimi razpolaga madridska oz. valencijska vlada.

Važne uspehe so dosegle vladine čete ob Novem letu na aragonski fronti pred Teruelom, kjer so prešle v napad, obkrožile Teruel in trdnjavo odrezale od vsake zveze s Saragossom.

Zadnja poročila potrjujejo, da vojaki Francove tujske legije dezertirajo k vladnim četam.

Splošno mnenje v političnih krogih v Londonu je, da je Franco vojno že izgubil.

Kot zelo pomembno navajajo angleški listi tudi vest iz Gibraltarja, da je tjakaj prispelo zadnje dni mnogo plemstva in višjih Francovih oficirjev z družinami iz Seville, najbrž iz strahu pred bližajočimi se dogodki.

Francija izpustila Abd el Krima

Najhujši protivnik Špancev v Maroku in poglavar Mavrov, ki so ga Francozi zaprli na otoku Reunion, je po sklepu francoske vlade dobil

dovoljenje za povratek v Francijo, od koder bo najbrž odšel v svojo domovino. Računajo, ako se pojavi Abd el Krim v Maroku, da je Francu odzvonilo.

Nemška fašistična mornarica na lovu za ladjami španske vlade

Med tem se zdi, da so Francovi zavezniki v Berlinu, ki so financirali špansko pustolovščino, popolnoma izgubili glavo.

Že ves čas iščejo, kako bi se zapletli v španske homatije tudi sami, da bi čim izdatnejše podprli Franca. Pošiljajo mu vojake, ki pa so se do slej slabo izkazali.

Več enot nemškega vojnega brodogradnja demonstrira v španskih vodah in pri letalskih napadih nacistov direktno vodi te napade s signaliziranjem.

V iskanju primerne povoda za odprt konflikt so v Berlinu tudi ta povod našli.

Vojni ladji španske vlade sta pred Bilbaom zaplenili nemški parnik »Pallos«, ki je vozil 1500 ton vojne konterbande. Španci so parnik raztovorili, aretirali enega Francovega agenta in potem parnik zopet izpustili. Nemci so zahtevali izročitev konterbande, vlada pa je to zahtevo odklonila.

Sedaj so se v Nemčiji odločili za »represalije«. Pred Bilbaom je nemška križarka »Königsberg« ustavila španski parnik »Soton«, hoteč ga odvleči v neko nacistično pristanišče. Kapitan »Sotona« pa je potegnil nemške fašiste in je zavezil na plitvino, od koder so ga potem potegnile španske ladje.

Križarka »Graf von Spee« pa je dne 2. t. m. zaplenila španski parnik »Aragon« v bližini Almerige in križarka »Königsberg« pri Santadru parnik »Marh Junquera«.

Pariški »Le Populaire« označuje postopanje nemških vojnih ladij kot navadno piratstvo.

Španska vlada je odredila svojim vojnim ladjam in letalom, da prikočijo odslej vsaki trgovski ladji katerekoli narodnosti si bodi na pomoč, čim bi bila napadena.

Dogodki v španskih vodah so z ozirom na splošno napetost zelo resnega značaja.

Pomlad v južni Dalmaciji. V Dubrovniku in okolici so ponekod že vzcvetele pomaranče.

Madžarski železničarji so dobili izplačano božičnico. Zvaničniki so prejeli po 62 pengöv (Din 550).

Pogajanja med Avstrijo in Nemčijo so zopet v krizi. Nemčija je hotela oborožiti Avstrijo in zato kupovati v Avstriji poljske pridelke in surovine. Avstrija bi sicer imela nekaj denarnega dobička, ne dobivala bi pa deviz, ki jih potrebuje. Ta kupčija tudi Italiji ni bila všeč, zato ni prišlo do nje. Celot Italija pravi, da Avstrija ne potrebuje orožja.

Nemški škofje so izdali novoletni pastirski list, v katerem se izrekajo proti komunizmu in za Hitlerjev režim, kateremu obljublajo vso podporo.

Umrli je Miguel de Unamuno. V Salamanci na Španskem je umrl filozof in rektor univerze Miguel de Unamuno. Preživljal je burno življenje. Dejansko je bil levičar, vendar se pa ni ujemal z modernim napredkom. Diktator Primo de Rivera ga je izgnal 1924 na otok Fuersteventura, odkoder je ušel v Pariz, kjer je bival do pomilostitve 1930. Po rodu je Bask in je bil rojen 1864. Zanimiva pa je njegova zadnja izprememba. Prejšnja njegova deviza je bila »Proč od generalov in nadškofov, ki so zastupili Španijo«. Nedavno še se je pri slavnosti zavzel za Baske in Katalonce, ko jih je zmerjal general, ker podpirajo legalno vlado. Unamuno je rekel, če tudi ostanemo z enim očesom in eno roko, kakor ste vi, ostanemo enotni Španci.

Papeževa bolezen. Papež je nevarno obolel. Postaja hrom po vsem telesu. Napovedujejo že, da bo njegov naslednik kardinal dr. Schuster.

Ljudje so iznajdljivi. V Čehoslovaki je precej žensk, Nemk iz rajha, ki so v dobrih službah, vendar pa ne nenadomestljive. Čehoslovaška vlada stremi za tem, da bi se teli Nemk čim hitreje odkrižala in na ta način pripomogla domačinkam do kruha. Precej izmed prizadetih tujk je vložilo prošnjo za državljanstvo, vendar tudi v ČSR s podelitvijo državljanstva niso nič kaj radodarni. Ko so Nemke videle, da se s takimi prošnjami nič ne doseže, so se pričele moštiti, da si na ta način pridobe državljanstvo. Poroka je seveda samo navidezna. Inozemka si izbere »moža«, s katerim sklene poprej pred notarjem pismeno pogodbo, da si po poroki ostaneta enako tuja, kot doslej in da po opravljeni ločitvi ne bo žena od moža, niti mož od nje terjal kakšne preživnine. Nato stopita v matični urad in se poročita. Mož dobi za to primerno odškodnino od žene v denarju, žena pa državljanstvo. Proti sklepanju takih porok je država brez moči. Nameravajo pa uvesti kazen za notarje in advokate, ki bi sodelovali pri sklepanju pogodb v svrhu sklenitve navideznega zakona.

Doma in po svetu

Tudi političen sestanek — advokatov. Kot poroča »Hrvatski dnevnik«, je novosadska policija kaznovala 18 odvetnikov iz Novega Sada za denarno globo po Din 500.—, odnosno vsakega z 10 dnevi zapor. Navedeni odvetniki so zagovarjali poljedelske delavce iz Starega Bečaja, ki so bili obtoženi radi stavke. Da se dogovore o obrambi svojih klijentov, so imeli vsi odvetniki sestanek, katerega je policija označila kot nedovoljen politični sestanek in je radi udeležbe pri njem odvetnike kaznovala.

Naraščanje cen. Zadnje čase se je podražila tudi »mast« za reveže — živinski loj. Cena loju se je zvišala od Din 5 na Din 8 za kilogram. Tako naraščajo cene v času, ko se namerava minimalno mezdo določiti z Din 2 na uro!

Tudi cene surovinam se dvigajo. Kokosovo mleko, ki ga predvsem uporabljajo milarne, je zadnje tedne poskočilo v ceni od Din 7 na Din 10 za kilogram.

Povišan proračun primorske banovine. Proračun primorske banovine se je zvišal od 37.5 milijonov dinarjev v preteklem letu na 55 milijonov dinarjev za l. 1937-38, torej za 17.5 milijonov dinarjev. 5 milijonov poviška gre na račun plačevanja stannar in učiteljem v podeželskih občinah, za kar so doslej skrbele občine.

Država prispeva k proračunu 8 milijonov dinarjev.

Beograjski pekovski mojstri »se bunijo« proti prepovedi nočnega dela. Od 1. januarja 1937 dalje je prepovedano nočno delo v beograjskih pekarnah. Pripravljalna dela se ne smejo vršiti pred 24. uro, redno delo ne pred 3. uro. Za prestopke je določena kazen od Din 500 do Din 5000 in v ponovnem slučaju zapor od enega do treh mesecev. Ta prepoved je razburila mojstre, ki groze, da bodo pač sami delali s svojimi družinami. Oblasti bodo menda že toliko odločne, da jih bodo tudi za tako delo nagradile.

Za pogon avtomobilov z lesnim plinom. V Beogradu se je na poziv ministrstva za gozdove in rudnike sestala konferenca, ki je razpravljala o potrebi preureditve vseh avtomobilov na pogon z lesnim plinom. Izvoljen je bil stalni odbor za studiranje tega vprašanja. Les je poceni, motorji in naprave za pogon z lesnim plinom se izpopolnjujejo in kar je glavno, na lesni plin ni nobenega davka. Seveda bo finančni minister, čim bodo dohodki od prodaje benecina padli, uvedel davščino na lesni plin.

Del morja v Boki Kotorski je zamrznil. Po 30 letih se je to sedaj prvič zopet dogodilo.

Dva milijona za pobijanje tihotapstva s saharinom so dali na razpolago kot nagrado za finančne stražnike lastniki sladkornih tovarn. Na človeka, ki ne ve, kakšnih dobičkov so deležni sladkorni baroni, napravi taka vest silen vtis, saj izgleda, kot da so gospodje razdelili najmanj polovico svojega imetja. Pa ni tako, gospodje so se pokazali — kot vedno, tako tudi sedaj — zelo umazane, kajti za nje sta dva milijona toliko, kot za enega izmed nas navadnih zemljanov — en dinar! Kaj je ta »žrtev« gospodov baronov v primeri z nevarnostjo, ki preti finančnemu stražniku pri lovu na tihotapce s saharinom! Res zelo nizko cenijo gospodje človeško življenje! Pri tej priliki pa se nam vendarle vsiljuje vprašanje, ali ne bi bilo pametnejše, da bi namesto nagrad za lov na tihotapce s saharinom gospodje znižali ceno sladkorja, država pa nekaj na trošarin. Pocenitev sladkorja bi imela za posledico povečanje sladkornega konzuma, ljudje bi raje kupovali sladkor, namesto ničvrednega saharina, tihotapstvo bi se samo omejilo na najmanjšo mero in država bi si še povrh tega prihranila stroške za vzdrževanje dragega aparata, ki ji je potreben za lov na tihotapce.

Podgana obžrla in usmrtila otroka. Iz Beograda poročajo: Dveletnega sina delavca Krasica, ki so ga stariši pustili na Silvestrovo samega doma, je podgana obžrla na licu tako hudo, da je otrok, predno so se stariši vrnili, umrl.

Tone Maček:

Srečka Svetega Vincencija

Gospod Roženkranc je bil kar se da pošten človek, o tem ni dvoma, dasiravno svoje čednosti ni obešal na veliki zvon; kajti bil je tudi zelo skromen. Če bi ne bil skromen, ne bi bil že toliko let takorekoč desna roka gospoda dr. Gostolevca, odvetnika v tistem malo slavnem mestecu, ki se je pečal izključno s kmečkimi pravdami. Zjutraj je prihajal v pisarno že eno uro prej, predno je prišel gospod koncipijent. Odprl je najprej okna, vzel metlo in pometal, pobrisal s cunjjo prah s pisalnih miz in stolov, nalil v umivalnik sveže vode, napolnil črnilnike in naostril svinčnike. Iz tega se vidi, da je užival gospod Roženkranc veliko zaupanje svojega gospodarja, kajti črnilo, svinčniki in take reči predstavljajo danes že premoženje,

ki ga ne moreš zaupati kar tako vsakemu pocestnežu, če mu že oddaleč ne čitaš z lica skromnosti in poštenosti. Pa to še ni vse: kolikokrat je gospod odvetnik izročil svojemu Roženkrancu celó denar, da ga nese na pošto ali kam drugam. Mislile, da bi mu ga bil izročil, če bi ne bil o njegovih poštenosti popolnoma uverjen?

Ko je končno prišel tudi gospod koncipijent, navadno vedno slabe volje in z rdečimi očmi, je Roženkranc sedel v kot in potrpežljivo čakal nadaljnjih povelj. Gospod koncipijent se je razkoračil na stolu, da je zaškripal, prižgal si je cigareto in vzel v roke »Jutro«. Čez nekaj trenutkov je pa zopet vrgel časopis iz roke in zamrmral:

»Prokleta soparica!«

Nato je rignil iz dna želodca in vzdihnil:

»Nič dobro mi ni. Roženkranc, vzemite kozarček in prinesite mi frakelj tistega rezkega.«

Gospod Roženkranc je poslušno vstal.

»Čakajte! Še dve kisl kumarci mi prinesite, ampak izberite, morata biti čisto zeleni in trdi. Pa recite, naj zapiše.«

Trgovka je nekaj mrmrala v brado, kar se je slišalo, kakor da še za prejšnji mesec ni plačal, vendar je dala zahtevano. Gospod koncipijent je pohrustal kumare, izpraznil kozarček in se lotil aktov.

»Roženkranc, tole prepišite, pa točno. Pazite zlasti na številke.«

Dobri Roženkranc je poslušno hitel s prepisovanjem. Imel je lepo pisavo, zato ga je gospod odvetnik še posebno cenil. V svoji mladosti je napravil celo dva razreda gimnazije. In od takrat so mu ostale v spominu še nekatere latinske besede, na katere ni bil malo ponosen. Vedel je, da pomeni »servus« sluga. Tudi ob redkih slučajih, kadar je bil kje v družbi, se je rad s tem ponášal. Vzel je čašo z vodo in vprašal:

»Veste, kako se pravi vodi po latinski?«

Ko so navzoči zmajevali, je samozavestno pojasnil:

»Aqua, aqua se temu reče! In vinu? Vino se pa imenuje po latinski ravnotako »vino«, kakor po slovensko.«

A le redkokdaj se ga je lotevala taka pregrešna neskrupulnost. Razmere mu niso dopuščale, da bi zahajal pogostokrat v družbo. Za to je že skrbel njegov gospodar. V dvajsetem letu službe mu je plačeval po 700 dinarjev mesečno. Od tega je plačeval Roženkranc svoji gospodinji po 500 dinarjev za hrano in stanovanje v podstrešni sobici. Vendar si je še vsako leto lahko nabavil eno cajgasto obleko in par novih čevljev. Ko so pobirali za nove zvonove, je podpisal celo 100 dinarjev. Bil je torej, kakor se pravi, vsestransko pošten in soliden človek.

(Dalle prihodnjic.)

Iz naših krajev

Zagorje ob Savi

S. Okrogar Anton

V četrtek, dne 24. decembra 1936 ob pol 1. uri popoldne je umrl zadet od srčne kapi s. Okrogar Anton. Že dalje časa je bolehal na srčni bolezni in vendar je vztrajal pri delu, dokler ga ni smrt rešila trpljenja. Pokojni zapušta ženo in pet neposkrbljenih otrok. Bil je eden izmed onih redkih delavcev, ki ni nikdar škodoval svojim sodelavcem, pač pa pomagal, kjer koli je mogel. Bil je neomajno prepričan o zmagi socializma in je kot tak bil vedno vzoren funkcionar delavskih organizacij, obenem pa zvest član Zveze rudarjev Jugoslavije.

Njegov pogreb, ki je bil eden izmed najlepših, kar smo jih videli v našem kraju, je pokazal, kako zelo je bil pokojnik priljubljen pri vseh slojih. Na grobu se je v izbranih besedah in imenu navzočih poslovoval od njega s. J. Arh. zbor delavskega pevskega društva »Vzajemnost« pa mu je odpel zadnji pozdrav. Potem pa je zemlja zagrnila njega, ki smo ga ljubili. Njegovi družini naše globoko sožalje!

Kočevje

Sodruku Kamšek Ignacu v spomin. Neizprosna bela žena Te je iztrgala iz objema Tvoje družine, napravila je v naši podružnici ZRJ vrzel, katero bo težko izpopolniti. Bil si miren, priljubljen in nisi poznal sovraštva. Bil si vnet bojovnik za izboljšanje težkega življenjskega položaja delavskega razreda. Še ni dolgo, ko si redno prihajal, vedno veselega obraza, med nas, bodiš v službo ali v družbo. Kamorkoli te je proletarska dolžnost klicala, vedno si bil točen in zaveden sodrug. Mnogi naši sodruzi legajo prerano v grob, tudi Ti si moral zapustiti svoje, svoje sotrpine, sodelavce. Mirno si prenašal muke, upajoč, da se še razcveteš, motil si se. Ravno na Miklavževstvo, ko je dan veselja za mladino, so Tvoji otroci onemeli v tugi. Prišli so po te Tvoji poklicni tovariši, vzdignili krsto s Tvojim izmučenim truplom na svoja ramena in Te položili materi zemlji v naročje. Številni spremljevalci na Tvoji zadnji poti in poslovilni govori Tvoji sotrpinov ob odprtem grobu, so dokaz, kako priljubljen si bil med nami. Zdej Te ni več! Tvoj duh in spomin na Tvoje pošteno delo za naše pravice, pa ostaneta v naših srcih, kjer ostaneš zapisan! — Podružnični odbor ZRJ.

Hrastnik

50 let je poteklo 1. januarja t. l. odkar so g. g. Abli prevzeli hrastniško steklaro. Ob tej priliki je g. Abel povabil nad 300 delavcev in jih pogostil. (Izročili so med drugim 400 l piva.) Ta gesta g. Abla je vsakomur hvala vredna. Boljše bi bilo pa vendar, ako bi bil g. Abel znesek, ki ga je namenil za pogostitev, izplačal delavcem v gotovini, da bi si z dobljenim zneskom vsakdo lahko kupil, kar bi hotel in bi nekaj od tega ostalo tudi za družino. Rudar.

Borovnica

Delavsko predavanje se bo vršilo v nedeljo, dne 10. januarja t. l. s pričetkom ob 15. (3.) uri v gostini »Fortuna«. Predavatelj sta s. dr. Reisman in Erzen. Delavci in delavke, pridite točno in v čim večjem številu.

Črna pri Prevaljah

Delavsko predavanje. V sredo, dne 6. januarja t. l. s pričetkom ob pol 9. uri se bo vršilo v gostini Knez-Krulac. Predavatelj sta s. dr. Reisman in Erzen. Pridite vsi, ki vam je namenjena delavska socialna zakonodaja.

Zalog

Strašno so razburjeni. V decembru t. l. je priredila tukajšnja »Vzajemnost« socialno dramo »Spoznanje«, katero je spisal tukajšnji domačin. Vprizoritev te drame je dvignila jako mnogo prahu. Neka gotova oseba se je ob vprizoritev spodteknila v »Domojbu« in je vso stvar opisala tako, da je samo sebe osmešila. Tudi g. vodja zaloškega naročaja, je pozval k sebi otroke, ki so gledali to dramo in jih izpraševal. Otroci so mu povedali, kar so si zapomnili in g. vodja je natančno vse zabeležil ter končno dal otrokom podpisati. Mi bi svetovali temu gospodu, ako ga naše predstave zanimajo in da bo poznal njihovo vsebino, naj si kupi vstopnico, pa bo lahko slišal in videl ter mu ne bo treba naslednji dan otrok spraševati o vsebini igre.

Že danes r. opozarjamo, da pripravljamo vprizoritev igre »Denunciant«. V igri bo opisan gospod, ki je ovidel nekega železničarja in neko ženo zaradi nekaj nedolžnih podpisov ter ju s tem oškodoval za Din 95. V igri bo omenjena tudi krščanska ljubezen tistega gospoda, ki je oblatil neko staro žensko, ki je imela v reji 12letnega otroka že od 8 mes. starosti — in se je poleg otroka, ki se ji je tako priljubil tudi skromno preživljala, ker nima drugih dohodkov — da ji bodo sedaj otroka odvzeli in odtrgali od krušne matere. Vidim.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Maribor

Res, tako se nam godi. Prejeli smo: Prav res je vse, kar ste objavili o nas železniških delavcih v novoletni številki »Delavske Politike«. Toda vse to je samo drobec težav in bridkosti, ki nas tarejo, odkar nimamo več svoje razredne organizacije, ki jo je na pritisk nacistov razpustil bivši JNS režim. V delavnici se izvaja nad vsemi delavci najstrožja kontrola; telesne preiskave se vrše kadarkoli se komu zahoče. Kar na lepem pristopi k tebi ta ali oni gospod, pa ti lastnoročno pretipa vse žepe in jih obrne, če ne nosiš morda kaj ukradenega pri sebi. Preiskujejo pa tudi omarice, predale in vse koticke, kjer mislijo, da bi utegnil kdo kaj skriti. Izgleda, da se nas smatra vse delavce za kleptomane. Nekdaj, ko je še obstajala južna železnica, vsega tega ni bilo. Organizirani delavci so znali braniti svoje pravice, pa tudi svojo čast in dostojanstvo. Danes si ne upa večina niti črhiniti. En predlog bi pa vseeno postavili: ako je že potrebno, da se v delavnici — zlasti v nekaterih oddelkih — vrše neprestane telesne preiskave, potem naj se na to mesto in za to službo nastavi poklicne policaje, ker ti bodo železniško upravo stali manj, kot pa tisti, ki to delo vrše sedaj, vsled česar trpi služba, radi katere so nastavljeni. Več delavcev.

Novo leto so pričakali Mariborčani tudi letos v precej veselem razpoloženju, pravijo pa, da solidnejše, kot druga leta. Tekstilci so se poslavljali od starega leta pri Gambriinu in v Studencih. Obeh prireditve se je udeležilo tudi precej delavcev drugih poklicev. Kakšne večje delavske oficijelne prireditve pa ni bilo in je tudi prav tako. Spričo žalostnih dogodkov v svetu, kjer je delavstvo prisiljeno, da s krvjo brani svojo svobodo in svoje pravice, se človek ne more prav veseliti. — Časopisi poročajo tudi o raznih pretepih v zvezi s silvestrovanjem v podeželskih krajih. Omeniti moramo, da tudi mariborsko silvestrovanje ni poteklo brez pretepa in brez bušk. Toda o tem časopisna kronika molči, ali iz ozira na značaj prireditev in udeležencev ali

radi tega, da ne bi dali podeželju slabega zgleda, kdo ve?

Drsališče pri Treh ribnikih je že nekaj časa odprto. Tu se sedaj zabava mlado in staro, kar pač goji zimski sport. Ker pa solnce že precej greje, je drsanje dovoljeno šele, ko pade senca na ribnik. Tu in tam se kdo pokaže za parado v smučarski obleki na prašni cesti v zabavo in zasmeh škodoželjnejšev, ki jih nikoli ne zmanjka. Za reveže je letošnja zima kot nalašč, za čevljarje, kot da je zacoprano, za pohorske postojanke, ki žive od tujkega prometa, pa pomeni tako vreme katastrofo. Vse smučarske prireditve, ki so bile napovedane za prve dni januarja, so že odpovedane in državno smučarsko prvenstvo se najbrž tudi letos ne bo moglo vršiti radi pomanjkanja snega.

Uradni popravek volilnih imenikov. Od 11. januarja do 5. februarja t. l. bo konskripcijski urad mestnega poglavarstva v Mariboru v smislu določil § 5 zakona o volilnih imenikih popravljal stalne volilne imenike mestne občine mariborske. V tem času se bodo v konskripcijskem uradu sprejemale stranke ob delavcih le od 10. do 12. ure popoldne.

Mariborčani stavijo nove tovarne. V Fužinah pri Konjicah gradi bivši vodja Ehrlichove tekstilne tovarne g. Ivan Braun v družbi trgovca g. Franjo Majerja novo tekstilno tovarno. G. Braun je hotel graditi tovarno prvotno v Mariboru skupno z g. usnjarnjem Hermanom Bergom, pa oblast ni dovolila tekstilne tovarne v usnjarni g. Berga pri državnem mostu.

Prijatelj Prirode. V sredo, dne 6. jan. popoldanski izlet ob Dravi do Kamnice. Odhod ob pol 14. uri od Delavskega doma. Ako bo vreme lepo, v nedeljo, dne 10. januarja izlet na Sv. Križ. Odhod ob 8. uri zjutraj od Glavnega trga.

Izobraževalni odsek Pomočniškega odbora Zdrženja trgovcev vabi na čajanko, katero priredi v sredo, dne 6. januarja z začetkom ob 19. uri v beli dvorani »Unio-nac«. Igra Jazz godba. Vsi iskreno vabljeni! — Odbor.

Celje

Novo leto — novo življenje

Današnja družba previdno skrbi tudi za to, da veliki večini proletarijata ni treba delati letnega zaključka ali takozvane bilance.

Delavstvo, kakor tudi v pretežni večini nameščenci, primerjajo samo plačilne naloge z nabavnimi knjižnicami, pa je bilanca gotova. Minus se prenese ob novem letu pod rubriko dati in vseh matematičnih računov smo rešeni.

O bilanci, ki jo delajo brezposelni, ki so največje žrtve današnje umetne krize, ne moremo pisati, saj jo dnevno čitamo v rubrikah o tragedijah. Niti trenutek nam ni treba razmišljati zakaj je tako, ker lahko z lastnimi očmi vidimo, kako so organizirani oni, ki delajo pribitke v bilancah, katere končno razdelje med seboj v obliki raznih nagrad in dividend. Dobro se jim je izplačalo »delo«, ki so ga vršili med letom, ko so stali budno na straži in z raznimi intrigami preprečevali enotnost delavstva, sicer bi jim bilo seglo bolj globoko v žep.

Ne bo nam škodovalo, če si dobro zapomnimo enotnost posedujočih v preteklem letu. Nikdar se niso prepirali med seboj, niti versko, niti nacionalno, niti radi levičarstva ali desničarstva. Nasprotno, še opaziti ni bilo, da je med njimi toliko tujerodcev in raznih konfesij. Celo volitve v svoji hiši so opravili tako složno, da nismo opazili začetka, še manj zaključka volilne borbe. Pred ustavitvijo enega dnevnika so izdali že drugega, da se razmeram prilagode, vse to le za vabo ljudskim množicam. Le vsled te enotnosti so obdržali vse svoje postojanke neokrnjene, za plačilo pa imajo zadovoljive bilance — profit.

Priznati moramo, da je v sedanjih razmerah nemogoče preko noči popraviti vse ono, kar se je zamudilo po krivdi kogarkoli si bodi. S tem pa še ni rečeno, da smo med letom delali dovolj in vse pravilno. Nešteto meščanskih dnevnikov je vzdrževal proletarijat skozi vse leto, iz svojega lista pa je pozabil napraviti dnevnik. V raznih borbah s kapitalom se je metalo krivdo z rame na ramo, vse v škodo nas samih, ker je enotnost ostala le za konferenčno mizo, nečloveški napor posameznikov pa je ostal vsled tega skoraj neviden. Našim nasprotnikom se je mnogokrat posrečilo vriniti v pokret razne kričanje, da so lahko potem oblastem namigavali, češ: »Ti delajo protidržavno!«

V dosego boljše bilance v tekočem letu si mora delavstvo ne samo voščiti »Srečno novo leto«, temveč storiti med letom tudi svojo proletarsko dolžnost. Le tako se bo sigurno izboljšala skupna bilanca proletarijata in z njo tudi naš položaj!

Obdelajmo naše veliko polje in uspeh ne bo izostal! Parola novoletnega voščila naj bo: »Novo leto — novo življenje«.

Svit.

KINO »METROPOL«, CELJE

Sreda, 6. četrtek, 7. januarja LILI. Vesela, temperamentna filmska igra, prepletena z izvrstnim humorjem. V glavni vlogi: Franciška Gaal in Szöke Szakall. Petek, 8. sobota, 9. januarja: OSAMLJENO SRCE. (Ave Marila). V prekrasni pesmi »Ave Marila«, išče slaven pevec utehu nad izgubo zaročenke. V glavni vlogi: Benjamino Gigli. Matineja: v sredo, 6. januarja ob 10.15 in 14. uri NA ELEKTRIČNI STOLICI. — Matineja: 8. in 9. januarja ob 16. uri: »GAVRAN«.

Trbovlje ob zaključku starega in priходу novega leta

Socialisti, kulturni in gospodarski faktorji, funkcionarji kulturnih, gospodarskih in socialnih političnih ustanov, delavski zapupniki in delavski borci, gledajo ob zaključku leta 1936. z velikim ponosom v preteklost in z velikim zaupanjem v prihodnost.

Saj je bilo leto 1936 leto borb in leto zmag. Strašno rano, ki smo jo utrpeli v letu 1935 z razpustom naše kulturne matice po znanem celjskem izletu, smo izlečili z ustanovitvijo mlade in jake kulturne organizacije »Vzajemnost«, ki združuje vse borbeno in h kulturi stremeče delavstvo in delavsko mladino. Kulturna organizacija, ki li načeljuje ponovno izvoljeni trboveljski župan s. Klenovšek Jakob, je s svojimi krasno izvedenimi prireditvami, pevskim nastopi, prosvetnimi večeri, tamburaškimi prireditvami in predavanji pokazala voljo in moč do obstoja in napredka.

Gospodarska organizacija pokazuje vidne uspehe. Trda je bila borba za uveljavljanje načela: ako hoče biti delavstvo jako, mora imeti tudi jako in trdno gospodarsko organizacijo, ki bo nudila streho in zatočišče vsem delavskim ustanovam. Borba je bila težka za to gospodarsko organizacijo, borba s krizo je bila trda, a zmagala je volja in zmisel za gospodarsko organizacijo nad krizo.

Na socialnopolitičnem polju so se lečile rane tisočim delavcem. Od župana trboveljske občine, do zadnjega delavskega zapupnika je bilo vse na braniku, lahko rečemo na barikadah, za uveljavljanje socialnopolitičnih pravic delavstva. Delavstvo se je ubranilo tisočih šikan, kazni, poniževanj itd., ker so bili za to postavljeni delavski zapupniki vedno na straži. Najpotrebnejši so dobili vedno pomoč pri občini in delavskih ustanovah, ki so razdelile najpotrebnejšim stotisoče dinarjev, da ne omenimo še delavske brezposelnosti kuhinje in drugo.

Ne samo, da lahko s ponosom gledamo na prestane borbe pretekega leta. Istotako lahko gledamo na zmage, ki niso malenkostne. Že zgoraj je omenjeno, da smo ustanovili novo kulturno središče »Vzajemnost«, ki je v najlepšem razmahu, a že sedaj predstavlja kulturno zgradbo, ki je ne more vsak val preplaviti in podreti.

Borba za delno izboljšanje kolektivne pogodbe je v letu 1936. bila z uspehom zaključena. Z zaključkom te uspešne borbe se je prižgala pojemajoča luč upanja in samozavesti v slehernem rudarju.

Zgradila se je tudi močna strokovna organizacija, ki bo v bodoče še uspešnejše stala na braniku socialnih pravic delavstva. Članstvo se je potrojilo. To članstvo nam tudi jamči, da se ne bo k nam vrnilo več

bratomorno ugonabljanje v škodo delavstvu in v korist kapitala.

Velikostna zmaga pri volitvah v občini Trbovlje nam je pa takorekoč položila trden temelj za nadaljnje delo v največji delavski občini v Jugoslaviji. Delavstvu je ta zmaga utrdila zavest, da je res faktor, ki ima pravico sodočločevati tako v občini, kot v banovini in državi.

Zarišče, središče in izhodišče delavskega kulturnega, gospodarskega in socialnopolitičnega delovanja je bil in je Delavski dom. Tukaj se goji zdrava delavska kultura. Od tu se vodi najbolj uspešna borba za delavske socialnopolitične pravice. Tukaj je tudi središče, kjer delajo borci, ki se nesebično udeležujejo v tem velikem in težkem delavskem gibanju 10, 20, da celo 30 let.

Predavanja in zborovanja, konference in seje, prireditve in predstave, petje, godba in kino, vse je bilo v prostorih Delavskega doma.

Takšne so resnične Trbovlje ob zaključku leta 1936.

Veliko delo je za nami. S ponosom lahko zremo na vse priborjeno, obenem nas pa to navdaja z veliko voljo ter zaupanjem v bodočnost!

Silvestrovanje. Veliko silvestrovanje je priredila strokovna organizacija ZRJ v Delavskem domu. Obiskovalci so do zadnjega kotickega napolnili dvorano. O polnoči je spregovoril predsednik organizacije s. Pliberšek nekaj besed o važnejših dogodkih preteklega leta, o borbi in zmagah ter o bodočih nalogah delavskih kulturnih, strokovnih in gospodarskih organizacijah. Nato smo imeli priliko videti na odru revijo vseh delavskih poklicev, ki so jo uprizarili člani kulturnega društva »Vzajemnost«. Nato so zapeli pevci in godba je zaigrala. Navzoči so si pa sodružno želeli srečno in svobodno novo leto.

Skiptično predavanje o Španiji. V četrtek, dne 7. januarja s pričetkom ob 4. uri pop. se bo vršilo skiptično predavanje o Španiji v »Delavskem domu«. Ker se v Španiji odigravajo svetovnoznameniti dogodki, bo to predavanje, ki bo nazorno s slikami pokazalo najlepše in tudi najbolj markantne in tipične kraje Španije zelo zanimivo. Vabljeni vsi! Vstopnine ni.

Jesenice

Četrta seja obč. odbora

se je vršila v nedeljo, dne 20. decembra 1936. Klub SDL je vložil pred sejo poleg pismeno sestavljenih pripomb k zapisniku prejšnje seje eno interpelacijo na predsednika zaradi načina, kako daje opozicijske predloge na glasovanje tako, da sploh ne pride do glasovanja o njih in nujni predlog, da se izprosi od ministrov pravosodja in notranjih zadev za Božič 1936 splošna amnestija vseh političnih obsojencev in kazni. JZJ-večina je nujnost obeh predmetov zavrnila.

Ko smo prebrali zapisnik prejšnje seje in pripombe k njemu, smo prešli na proračun za izplačilo obveznosti iz prejšnjih let s presežkom v letu 1936-37, na finančne zadeve in na prenos ostankov padlih vojakov z Dovjega in Kranjske gore. Predlogi uprave so bili pri teh predmetih deloma zvečino, deloma soglasno sprejeti. Naslednje točke dnevnega reda so bile na to: predlogi kluba SDL, ki jim je večina na prejšnji seji zavrnila nujnost, na dnevni red te seje pa jih je uprava morala dati, namreč: sklepanje o predložitvi zakona o varstvu osebnosti svobode in hišne pravice ter o odgovornosti organov javne oblasti ter sklepanje o časopisnih poročilih iz sej obč. odbora oziroma o njih konfiskacijah. Pri prvem predlogu je bil klub SDL mnenja, da zadošča za prvo silo, če se ponovno uveljavi slovensko, hrvaško in srbsko besedilo že 70 let starih avstrijskih zakonov iz leta 1862. na ozemlju cele države, pri drugem pa, naj se za vsakršno odgovornost javnih organov določi pristojnost rednih sodišč in pristilnost pregona do pravomočne sodne odločitve. Tretji predlog predstavlja apel na gospoda bana, naj izposluje pri cenzurni oblasti enakomerno obravnavanje poročil o sejah. Predloge je branil dr. Štempihar, JZJ-večina je pa poskrbela branitelja za nasprotno stališče v osebni župnika Kranjske — ki predstavlja po besedah »Slovenca« enega edinih dveh kandidatov na listi JZJ, ki ne živi od dela svojih rok — in hkrati nekakšno debatno havbico JZJ-večine. Razlogi, ki jih je uveljavil ta odbornik, so bili porazni: obstajali so iz samih podtikanj in kažiprstov. Odločno ga je zavrnil dr. Stanovnik z izvrstnim govorom, v katerem je med drugim pokazal na zgodovinske dokaze krivde določenega stanu na tem, da Slovenci niso v odločilnih trenutkih še nikoli pokazali močnatosti. Za večino so kajpada razlogi gospoda župnika zadoščali: vsi predlogi kluba SDL so bili zavrnjeni s samo njenimi glasovi proti vsem ostalim.

Pri ustanovitvi policijskega komisarijata in nastavitvi dveh iz obč. sredstev plačanih uslužbencev pri komisarijatu je bilo iz referata odbornika Gospodariča spoznati, da ni občina obvezana dati plačila tema dvema nastavljenicama komisarijatu po nobeni pogodbi. Zato je na tej seji sklenil občinski odbor z glasovi večine proti vsem ostalim. Razlogi kluba SDL zoper tako obvezo so naleteli na gluh ušesa. V tajni seji je obč. odbor dovolil nekaj božičnih podpor.

Predsednik občine je nadalje obljubil, da bo pogledal kaj je s prošnjo neke, pod-

pore res potrebne Jeseničanke, o kateri socialni odsek zato ni razmotrival, ker baje prošnja ni bila vložena, pa je v resnici bila. Nadalje je zastopnik kluba SDL grajal okolnost, da morajo tisti, ki prosijo podpore, ker nimajo lastnih sredstev za preživljanje, svoje prošnje kolekovati! Precej odbornikov iz večine je ostrmel nad tem odkritjem in odobravalo grajo zastopnika kluba SDL, le obč. blagajnik Bertoncelj se je postavil po robu, uveljavljajoč, da bi morali oni, ki hočejo pri takih prošnjah imeti prostost od kolekov, vložiti s petindvajset dinarji kolekovano prošnjo za priznanje ubožne pravice. Ostal je pa k sreči osamljen.

Končno je predsednik občine voščil vsem, še opoziciji, srečne božične praznike in veselo novo leto. In prav je imel, kajti že naslednjega dne je prispela odločba upravnega sodišča v Celju, s katero je bila večina 18 glasov, ki jo je dosegla lista JRZ dne 25. oktobra, zmanjšana samo za šest glasov na večino 12 glasov, volitve torej potrjene, JRZ zmagaja za enkrat definitivno. Podrobnosti odločbe bo pa sporočil javnosti po vsej priliki »Slovenec«, zlasti razloge, na katere je bila pritožba zoper volitve oprta.

Ruše

Tudi način volilnega boja

Zadnje nedeljo pred volitvami je bila ruška vas strašno razburjena. Agilni kmetijski odbor, na čelu z g. inž. Teržanom, je nabavil razne kmet. stroje, ki so se brezpl. posojali naprednim kmetovalcem. Ti kmetje so morali ta dan, na uradni poziv g. Juga Alojzija, pripeljati stroje na občino, kjer jih je g. Jug razstavil. Pri razstavi, katere se je vršila po maši, je številnim gledalcem razlagal, da občinski odbor, v katerem so sedeli tudi vsi predstavniki JRZ, samo zapravlja. Težke tisočake izdaja za nepotrebne stroje, ki jih pohorski »pauri« niso nikdar rabili in jih tudi ne bodo, ker se ne pustijo pokvariti s takimi »modernimi mašinami«. Nad stroji je kot v zasmeh visela velika drž. zastava. Kdor pozna kulturno zaostalost pohorskih »paurov« in drvarjev, mastalo vsled stradanja in lakote, si lahko predoci, da je imela ta razstava, ki je bila pravi kulturni škandal za Ruše, precejšen uspeh. — Iz spodnje izjave pa nam je jasno, kako je gospod Jug razstavo napravil. — Naj omenimo, da so nam znana imena še treh »uvelodnih« gospodov, ki so pri tem poslu sodelovali in jih bomo ob priliki tudi razkrinkali.

Izjava:

Podpisani Jug Alojz iz Ruš štev. 54 (občinska hiša) izjavljam sledeče:

Teden dni pred volitvami, to je dne 18. oktobra 1936 sem napravil pred občinsko hišo na vasi, torej na javnem prostoru, nekakšno razstavo vseh poljedelskih strojev in drugih predmetov, ki so last občine.

Namen te razstave je bil osramotiti bivši občinski odbor, posebno bivšega župana g. Davorina Lesjaka in občinski kmetijski odbor.

Vsled tega je bila napravljena na žandarmerijsko stanico prijava, ki je bila izročena državnemu tožilcu v nadaljnje postopanje.

Pri zaslišanju sem orožnikom izjavil, da sem to razstavo organiziral popolnoma sam in da nosim sam odgovornost zanjo. Isto izjavo sem podal preiskovalnemu sodniku.

Po daljšem premišljevanju pa sem se odločil povedati resnico:

Približno mesec dni pred volitvami, torej koncem septembra 1936, sva se pogovarjala z nositeljem liste JRZ v Rušah g. Josipom Juršejem, kako bomo agitirali za listo, zlasti med delavci in malimi kmeti.

G. Jurše me je ob tej priliki prosil, da naj agitiram za njega, kar sem sprejel. Pri njemu na domu sem prejemal razne letake in druge volilne liste, katere sem razdeljeval. Po nalogu g. Juršaja mi je propačandne letake izročal tudi g. Nekrep, tajnik JRZ v Rušah.

Da bi bila agitacija bolj uspešna, sem si izmislil, da bi organiziral razstavo raznih strojev in drugih predmetov, ki so deloma zarjavili v občinskem skladišču, češ, da občinski odbor troši denar za nepotrebne stvari. O tem sem obvestil na domu g. Juršaja.

V soboto zvečer pred razstavo sem oblečen v frak in s cilindrom na glavi šel h gospodu Juršejju, da mu o tem bolj podrobno zmeniva. Ob tej priliki me je pogostil z vinom in kruhom in rekel, naj drugi dan nič z njim ne govorim na vasi, da ne bi ljudje mislili, da imava kaj skupnega.

Jaz bi razstavo na svojo roko nikdar ne napravil, ker je to bilo sramotno za občino in če bi mi g. Jurše kot takratni ob-

Španski boji niso verski in ne boljše-viški

»Beograjska Politika« od 21. decembra je prinesla značilen članek izpod peresa dona Anhel Osorio Galjardo, enega od glavnih vodij španskega katolicizma. Iz članka ponatiskujemo glavne misli.

Morda je izgledalo v gotovih trenutkih, da obstoja med španskimi republikanci in katoliško cerkvijo nek spor. K sreči nič takega ni po sredi. Nihče ne osporava v Španiji dogme katoliške religije, nihče ne napada svobodo vesti, nihče ne osporava avtoritete rimske cerkve. Če obstoja kak spor, je predvsem politične prirode, ker so gotovi katoličani zavzeli sovražno politično stališče do republike.

Ko je nastala republika, je bila zakonjena svoboda vesti in veroizpovedi.

Treba je zabeležiti, da niti za časa monarhije ni obstojala verska svoboda in da so bile veroizpovedi le tolerirane.

Velik del narodnih poslancev je hotel ukiniti samostanske redove in zapleniti vse njih imetje. Toda večina parlamenta je odločila, da ukine samo jezuitski red in si prisvoji njegovo imetje ter da se upoštevajo ostali samostanski redovi pod pogojem, da se ne bavijo z industrijo in vzgojo. Kar tiče prepovedi vzgoje, je važno precizirati: menihi morejo imeti vzgojne zavode za nove člane svojih redov in morejo individualno vzgajati po privatnih gimnazijah in po stanovanjih učencev.

Katoliška množica, v veri, da je religija preganjana, je zagnala velik vrišč in katoliški listi so otvorili ognjeno kampanijo proti republiki in proti ljudem, ki so jo predstavljali, očitajoč jim vse mogoče: **Hočem, da ob tej priliki svečano izjavim, da Španija nikdar ni imela poštenjših in nesebičnejših ljudi od onih, ki jih je imela v vladni prvi dve leti republike.**

Cepljenje republikanskih sil v nekoliko grup je pri prihodnjih volitvah prineslo večino v parlamentu protirepublikanskim silam, ki so se trudile, da uničijo dvoletno delo republikancev. Pregarjali so vse, kar je bilo naklonjeno republikanstvu, odvzeli so zemljo republikanskim in socialističnim kolonistom in dali visoke vojaške in civilne položaje zaigranim monarhistom. To je izzvalo oktobra 1934 upor. Vlada je tedaj zadušila pobuno.

Interesantno je pripomniti, da se ni nihče tedaj zavzemal za tezo, ki služi sedaj kot opravičilo upor. Vlada edino je bila legitimna in bilo je potrebno podpirati vlado. Člani katoliške vlade so bili obsojeni na dosmrtno ječo. Bivši predsednik Azana je bil nekoliko mesecev ujetnik na neki vojni ladji in nemogoče je bilo zvedeti iz kakšnih razlogov, ker se niti en sodnik ni upal voditi proti njemu preiskave. — Kar se tiče udušenja upora v Asturiji, se je to zgodilo na tak način, da ni Španca,

činski odbornik in obenem kot nosilec liste odsvetoval.

To izjavo podajam popolnoma prostovoljno pred pričami in jo lastnoročno podpisem. Priče so: inž. Josip Teržan, Koruza Albert, Čuček Feliks.

Ruše, 28. decembra 1936.

Alojz Jug.

ki bi mogel brez gnusa govoriti o tem pred tujci.

Vse to je zedinilo narod v enem in istem protestu. Stranke z različnimi programi so se povezale med seboj, ker se je predvsem delalo na ponovni vzpostavitvi svobode. Tako se je rodila ljudska fronta, v katero so vstopili levičarski in desničarski republikanci, levičarski in desničarski socialisti, sindikalisti in anarhisti.

Ker so bili korteši pod ogromnim pritiskom javnega mnjenja razpuščeni, je bila sestavljena desničarska vlada, maskirana pod krinko centroma, da izpelje volitve. Ljudska fronta je slavila zmago, dobila je 300 mandatov, med tem, ko ni desnica dobila niti 200 mandatov. Številke same dovolj jasno govore, da ni govora o kakšnih manevrih, falzifikatih in nasilju v korist kogarkoli.

Takoj po otvoritvi kortešev (parlament) je desnica pokazala vse svoje sovraštvo do vlade, ki je šlo tako daleč, da je zapustila parlament.

Potrebno je priklicati v spomin, da je bila vlada striktno meščanska, buržuazna, ker zedinjene stranke so sklenile, da zavzamejo položaje v vladi izključno republikanci. Program je bil popolnoma republikanski. Delavske sile so se obvezale, da jo bodo podpirale. In kadar bo ta program ustvarjen, bo vsaka zavzela svoje stališče.

Torej proti tej republikanski in buržuazni vladi, proti republikanskemu in buržuaznemu programu, proti tem republikanskim in buržuaznim metodam je zgrabila španska vojska za orožje, da uvede fašistični režim. Večina katoličanov in klera podpira ta pokret. In škofi sami osebno sodelujejo v politični in vojaški akciji. Kako je mogoče opravičevati ta nenadni upor, v katerem so celokupne vojaške sile naperile orožje proti državi, ki jim je orožje dala? Da se osvobodi Španija od komunistične vlade? To ni resnica, ker se je v trenutku upora nahajala na čelu dežele buržuazna vlada. V obrambo vere?

Vere ni nihče napadal in vse cerkve so bili do junija odprte in prepolne vernikov. Da se ohrani čistost dogem? Tudi to ni točno, dokaz je to, da igrajo v borbah glavno vlogo Mavri. Saj je dovoj čudna sama misel, da so se Mavri vrnili v deželo, da bi branili dogmo svete Trojice in Brezmadežnega spočetja. Da se ojačijo nacionalne vrednote? Tudi to je laž, ker oni, ki se bore, so plačanci. Brez slehernega zavijanja moremo reči: **pokret je tipično fašističen in njegovi glavni cilji so: ohranitev fevdalne lastnine in vojaške kaste.**

Naravno, prevarani in napadani narod, ki se je mesece in mesece boril brez orožja, brez organizacije, brez komande, vodi vojsko in istočasno sanja o novi gospodarski obliki. Drugače tudi ni mogoče. Bogati posestniki in vojaki niso hoteli, da bi narod užival minimalne svoboščine, ki mu jih je nudila republikanska ustava. Zaradi tega si bo narod, če bo zmagal, prisvojil ne samo te neznanne svoboščine, ampak bo šel mnogo dalje.

Govorijo, da so se vršila v Španiji nasilja nad cerkvami in nad klerom. To je res. Toda ta nasilja so odgovori

Kranj

Naročniki, poravnajte račun! Mnogo jih je, ki so se zavedali svoje dolžnosti in ob koncu leta poravnali svoje obveznosti. Hvala jim in priznanje! Nekaj pa je še zastankarjev, ki ali niso imeli prilike, da bi poverjeniku obračunali, ali jih poverjenik ni dobil doma ali pa so trenutno rabili denar za življenske potrebščine. Držimo pa se izreka: Lepa beseda, lepo mesto najde! Zato se vljudno obračamo na vse one naročnike, ki za leto 1936 še količak dolgujejo na naročnini, da jo prvo ali vsaj drugo nedeljo v januarju poravnajo. Inkasira se ob nedeljah od 9. do 11. ure v dvorani restavracije Semen. — Poverjenik.

D. M. v Polju

Česa vse so krivi marksisti. Neko soboto v decembru l. l. so neznani zlikovci skušali vlomiti v tukajšnje župnišče. Psi čuvala so zastrupili. Okovje v oknu so že izruvali, k sreči pa so v župnišču čuli nepovabljeni goste in jih odpodili. Vsak pošten človek obsoja takšne stvari. Tembolj pa moramo obsojati tiste, ki hočejo vsako tatvino, vsak požar ali karkoli se dogodi v naši fari, naprtili na račun »marksistov«. Gospod župnik so nato v nedeljo grmeli s prižnice: »Le povejte, gospodom marksistom, da nimam denarja in da naj nikar ne mislijo, da se bodo postavljali s cerkvenim denarjem!« Čujte, g. župnik! Zavedni marksisti so naibž bolj poštene, kakor ne vem kakšen svetohlinec. Zaveden marksist je toliko pošten, da ne dela kaj takega, ker mu to brani njegov ponos! Tudi v drugih državah, kjer se je marksizem uveljavil, se tatvina in vloni kaznujejo. Vse drugače pa je pri vernem človeku. Njemu ne brani ponos, da bi postal zločinec, ampak strah pred večno kaznijo za greh. Greha pa se lahko reši z odvezo, ki si jo dobi pri spovedi. Poznam takšnega gospoda, ki se bori proti marksizmu in je sin velespoštovanega, jako gorečega katoliškega očeta, doma je menda iz Poljske fare. Ta krščanski sin krade vse, kar mu pride pod roke. Tako je nekoč okradel nekega ubogega berača in mu pobral tiste pare, ki si jih je ubogi siromak težko naprosil. Zato vedite enkrat za vselej: Ne samo med marksisti, tudi med pravimi katoličani se najdejo ljudje, ki nudijo hvalažen material za Vaše pridige, g. župnik! Vzemite na znanje, prečistite, da bo tudi nam marksistom kmalu dovolj, da bi vedno služili kot tarča za tako neokusne izpade. Če boste govorili dalje tako, kot to pot, Vam bomo postregli z imeni Vaših ovc. — Ludovik.

Literatura

»Naša Snaga«, radnički list za kulturo i sport. (Četrtnika, Mesečnik. Str. 177—192 št. 12. Decembar 1936. Leto IX. Izdajatelj: Savez radničkih kulturnih i sportskih društava, Sarajevo, (Radnički dom).

na nasilja, ki jih je vršil kler nad narodom. Od vsega početka so bile cerkve spremenjene v trdnjave, iz katerih so streljale puške in strojnice. Streljalo se je ljudi v množicah, pomorilo nedolžne, ki so nosili edino krivdo v sebi, da so bili v sorodstvu z republikanci in socialisti. V času, ko se odigravajo take stvari, naj si nihče ne usoja trditi, da nimajo preganjanci pravice do obrambe in da se morajo vojskovati v rokavicah.

Povedati moram še, da se vzlic zapeljani množici katoličanov, ki branijo zemeljske dobrine in ne duhovne vrednote, očrtuje v Španiji nov pokret, ki brez dvoma predstavlja bazo jutrišnjega katolicizma.

V današnjo vlado (v kateri sta v celem dva komunisti) je vstopil tudi predstavnik baskijskih avtonomistov, ki so najvernejši katoličani vse Španije. Demokratska unija Katalonija, ki jo tvorijo katoliški avtonomisti, se isto bori na vladini strani. Škofa Vittorija, signora Muhika, so vrgli nacisti v ječo, ker je odklonil, da bi se jim pridružil.

Skratka, v Španiji ni borbe verskega značaja, ker ustava in vlada spoštujeta svobodo vesti in veroizpovedi. Sedanja pobuna je čisto fašističnega, militarističnega in klerikalnega kova.

Delavski pravni svetovalec

Ponovna poroka rimskega katolika (Koroško)

Vprašanje: Ali se ločeni rimski katolik lahko ponovno poroči?

Odgovor: Kdor je poročen po rimsko katoliškem obredu po naših zakonih pred sodiščem ne more doseči razveze zakona. Le ako prestopi v pravoslavje, lahko pred cerkvenimi instancami srbske pravoslavne cerkve izposluje razveljavljenje rimsko katoliškega zakona in more potem skleniti nov zakon. Doslej je imela to pravico tudi

starokatoliška cerkev, pa so jo ji odvzeli.

Izročitev posestva (Slovenski Javornik)

Vprašanje: Moj stric je z notarsko pogodbo prepisal name svoje posestvo, pri čemer si je del zemljišča pridržal v dosmrtnem užitku. Sedaj bi rad to zemljišče izročil drugemu; ali je k temu upravičen?

Odgovor: Ker je bilo celo posestvo prepisano na Vas, ste Vi njegov izključni lastnik in stric ne more zemljišča ali njegovega dela brez Vašega pristanka izročiti odtodno prepisati na tretjo osebo.

MALI OGLASI

Naši čitatelji! Kupite najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Račg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom t.z.z.o.z.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

POZOR! Damsko in moško garderobo po najnovejši fazoni in zmernih cenah Vam izgotovi Aršic Leopold, modni salon »Elegance«, Maribor, Koseskega ulica 22. (Zadostuje dopisnica, pridem na dom.)

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.